

невдоволення невіруючої частини суспільства тим, що державна влада в угоду релігійним громадам переписує закони і наділяє членів релігійних громад винятковими правами, є поява пастафаріанства, культу «невидимого рожевого єдинорога» та інших пародійних релігій.

Релігія в сучасному світі ві все більшу роль, і не можна сказати, що ця роль однозначно позитивна: розповсюдження різних деструктивних сект, спроби ввести в шкільний навчальний процес ту чи іншу релігійну традицію, конфлікти в суспільстві, які виникають на релігійній основі, – це негативні наслідки, причиною яких є стрімке збільшення кількості релігійних організацій в країні і швидкий приріст кількості віруючих [2].

Підсумовуючи, хочеться відзначити, що тема дії Бога в сучасному світі вивчається і донині. Як прихильники релігійного уявлення, так і атеїсти знаходять у різноманітні наукових даних докази своєї віри. Багато хто з видатних вчених вірять в Бога, багато хто – атеїсти. Ймовірно, це пов'язано з тим, що наука припускає сумнів на протиположності вірі. З іншого боку спостерігається впорядкованість і естетика навколишнього світу, викликає у дослідника захоплення, яке веде до віри. В сучасному світі необхідна багатополарність переконань, яка тягне гармонійний розвиток як системи природничо-наукових знань, так і суспільства загалом.

Джерела та література

1. Белл Д. Культурні протиріччя капіталізму. *Релігія і суспільство. Хрестоматія по соціології релігії*. 1996. 703 с.
2. Єленський В. Велике повернення: релігія у глобальній політиці та міжнародних відносинах кінця ХХ – початку ХХІ століття. Львів: Вид-во Українського католицького університету, 2013, 504 с.
3. Казанова Х. Релігія в сучасному світі: плюралізм, секуляризація, глобалізація / переклад з англ. Романа Скакуна. Львів: Вид-во Українського католицького університету, 2019. 348 с.

Погоріла Юлія

Донецький національний університет імені Василя Стуса

ІУДАЇЗМ ЯК ОКРЕМЕ ФІЛОСОФСЬКЕ НАЧАЛО

Анотація. Проаналізовано особливості іудейської філософії та сучасні тенденції розвитку на пряму. Розкрито основні джерела збагачення знаннями філософії іудеїв – Тора, трактат Авот, Тейлім, книга Коелет. Робота розкриває переваги та недоліки цієї філософії.

Ключові слова: іудейська філософія, Тора, Тейлім.

Abstract. The peculiarities of Jewish philosophy and modern tendencies of development of the direction are analyzed. The main sources of enrichment of knowledge of Jewish philosophy are revealed – the Torah, the treatise of Avot, Teilim, the book Coelet. The work reveals the advantages and disadvantages of Jewish philosophy.

Keywords: Jewish philosophy, Torah, Teilim.

На перший погляд, сутність людини поділена на кілька непов'язаних сегментів: «сегмент буденний» – це матеріальна та фізична складова і «сегмент духовний» – потреба в моральному розвитку. Людській подобі властиво носити в собі і рай, і пекло, проте не варто відносити матеріальність та духовність суто до негативної або до позитивної сторони. Без взаємного балансу та розуміння сенсу цих складових, без розуміння потреби в духовному та матеріальному розвитку на певній стадії життя людини, що є визначальним для обрання подальшого шляху, – поняття можна легко викривити або звести до мінімуму якесь із них. Проте всі складові під час творення філософії різних релігійних течій, безперечно, є важливими.

Іудейська віра дає змогу поєднати обидві сфери життя та сегменти людської сутності, тому і філософія цієї віри також знаходиться на достатньо розвиненому рівні. Проте іудеї не відокремлюють поняття «філософії» та «віри». Саме тому філософія цього народу є міцною, адже формується на витоках релігії та схиляє віруючу людину до Бога. Єврейська філософія дотримується балансу природного та духовного начал шляхом дбання про свою тілесність та організацію повсякденного життя(це буденний сегмент) та шляхом володіння словом Бога (це духовний сегмент).

Філософія єврейського народу znana у всьому світі, хоча і зазнає осуду адже її суть полягає в постійних обмеженнях, які допомагають людям виховувати самих себе: 613 заповідей, з яких 365 є заборонними, а 248 – настановчими [1]. Філософія іудаїзму сформована на переосмисленні поняття «свобода», його розцінюють як поняття підневільне. Парадоксально, проте немає нічого більш обмеженого, ніж свобода у розумінні єврея. Погляди іудейської філософії стають на заваді сучасним стереотипам, адже вони напругу їй суперечать, тому що людям сучасні телеканали або соціальні мережі нав'язують ліберальні погляди. Саме тому виникає нове трактування філософії, основане на інших релігіях, науці, набутому досвіді тощо. Яскравим прикладом зміни міркувань є історія І. Канта, який виріс у віруючій сім'ї, проте шукав наукове пояснення буденним явищам та людській поведінці. Роботи Канта знаходять прибічників і в наш час, проте його філософію не можна назвати віддаленою від філософії іудаїзму, хоча він по-своєму трактував цю віру та пов'язані з нею поняття. Наприклад, гостре питання свободи, яке піднімав Кант, пов'язане із вченням іудаїзму, адже трактування із погляду Канта та з погляду філософії єврейського народу не є ліберальними, тобто схожими.

Є сенс сукупно розглядати стадії розвитку людини: її фізіологічний ріст та фізичне зміцнення, набутий досвід, виховання разом із філософським напрямом іудаїзму. Людина схильна обирати філософію, близьку до сприйняття кількома способами: вона виховувалася в родині із подібними поглядами або набула власного досвіду, який приходить з роками. Інакше кажучи, людина росте як особистість, і на різних етапах свого зростання вона набуває різного досвіду, стає мудрішою з часом.

Проте для того, щоб свідомо зробити іудейську філософію оплотом для життя, варто врахувати складність та релігійність філософії єврейського народу. Це може зробити людина, яка розмірковує над філософськими питаннями, яку бентежить складність буття. Людина свідомо обирає іудейську віру, якщо, наприклад, її хвилює питання багатства. До речі, великий сегмент філософії іудаїзму розкрито завдяки проблемному питанню, яке постає у трактаті Авот: «Хто багатий? Той, хто задоволений своєю долею» [5]. Йдеться про те, що людині заради досягнення матеріального добробуту потрібно розвинути духовну складову. Наприклад, щоб досягнути кар'єрного зростання та розбагатіти, потрібно вчитися. Проте збагачення не має на увазі накопичення грошей заради їх кількості. Трактат проголошує, що людина своїм матеріальним станом повинна допомагати знедоленим, тобто має приносити користь. Розпоряджання капіталом повинно мати мету – допомогу: біднякам, синагогам, благодійним організаціям, які займаються укріпленням віри та Тори всередині єврейства. У книзі «Коелет» також теми збагачення та віри пов'язані: «Ситість багатого не дає йому спати. Тяжку хворобу бачив я під сонцем – багатство, збережене на біду його власнику... але той, кому Всевишній дав багатство, майно і владу ... і він, користуючись своєю часткою, радіє своїм працям, – дар від Всевишнього». Увагу привертають слова «своєю часткою» [3]. Людина повинна користуватися багатствами задля задоволення своїх земних потреб лише в невеликому обсязі, решту забезпечень потрібно вкладати у допомогу іншим. Філософія іудаїзму закликає людей дбати один про одного, і що гроші – це лише допоміжний інструмент, який встановлює взаємозв'язок між людьми, а Тора, в якій прописані ці правила буття – в взаємозв'язок між людиною та Богом. Коли людина втрачає цей зв'язок, то, на думку Мартіна Бубера: «...так легко „оступитися в нелюдське” – і так складно залишатися людиною» [2].

Філософія іудаїзму в межах сучасності має попит серед небагатьох, які глибоко усвідомлюють користь іудейського філософського вчення, проте не варто вважати, що через це вона втрачає свої позиції. Навпаки, така філософія має потужну базу – Тору, непохитне джерело мудрості та вчення, що збільшує авторитет цієї філософії. Проблема полягає у тому, які чинники впливали на поширення іудейської філософії та формування довіри до неї: це антисемітизм, розпорошеність нації, приховування поглядів тощо [4]. Іудейська філософія до наших часів дійшла у досить трансформованому вигляді, адже багатьом представникам общин довелося у зв'язку із розвитком інформаційного суспільства скоригувати ортодоксальні погляди. Проте загальні тенденції, тенденції моралі залишилися незмінними.

Джерела та література

1. 11 питань про іудаїзм. URL: <https://arzamas.academy/mag/342-jews> (дата звернення: 23.03.2021).
2. Бубер М. «Я і Ти. Шлях людини за хасидським вченням» URL: https://issuu.com/duh-i-litera/docs/buber_i_u_extract (дата звернення: 23.03.2021).

3. Коелет. URL: <https://online-knigi.com.ua/page/611206> (дата звернення: 23.03.2021).

4. Розвиток єврейської думки як чинник формування суспільних цінностей у світі: історіографія 90-х років XX століття. URL: https://ipend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/kozerod_rozvytok.pdf (дата звернення: 23.03.2021).

5. Трактаат Авот. URL: http://www.shabat-shalom.info/books/Mishna/Pirkey_Avot/Pirkey_Avot_0.htm (дата звернення: 23.03.2021).

Крамнична Софія

Донецький національний університет імені Василя Стуса

ЗВИЧАЇ АРАБІВ ДО ПРИЙНЯТТЯ ІСЛАМУ

Анотація. Метою цієї роботи є висвітлення історичного та релігійного аспекту звичаїв арабів до прийняття ісламу. Іслам – одна з молодих релігій серед провідних вірувань світу, яка нині посідає провідне місце серед віросповідання людей, перебуваючи на другій позиції за кількістю прихильників після християнства.

Ключові слова: іслам, релігія, звичаї арабів, проповідь Магомета.

Abstract. The purpose of this work is the coverage of the historical and religious aspects of the custom of the Arabs before the adoption of Islam. Islam is one of the young religions among the leading beliefs of the world, which now occupies a leading place among the religion of people, occupying a second position by the number of supporters after Christianity.

Key words: Islam, religion, customs of the Arabs, sermon of Mohammed.

Іслам виник в Азії, на Аравійському півострові, в його західній частині – області Хіджаз у VII столітті н. е. У ті давні часи в древніх містах Мецці і Ясрибі (з епохи ісламу Медіна) проживали араби і відносно невеликі групи інших народів, які в більшості сповідали давньо аравійські язичницькі культури, а також частково християнство, іудаїзм і зороастризм. У широкому сенсі батьківщиною Магомета можна назвати весь Аравійський півострів, який за площею дорівнює чверті Європи. Жителі Аравії свою батьківщину називали Островом арабів, оскільки навколо нього практично звідусіль була вода. У кочівників століттями зберігався майже без змін племінний лад. Влада глави племені – шейха – ґрунтувалася на його авторитеті, а всі серйозні питання він вирішував разом зі старійшинами. Шейх також займався зносінами з іншими племенами і був ватажком під час військових операцій. Він приймав гостей (закони гостинності були священні). Араби, як і інші кочові народи, відрізнялися своєю гостинністю. Навіть смертельний ворог, який доторкнеться до намету, міг вважати себе в цілковитій безпеці, бо на гостей не поширювався закон кровної помсти. Щодо боргу кровної помсти, то араби вважали, що якби його не було, то ніхто не міг би відчувати себе в безпеці навіть у власному будинку.

Характерними рисами цих «синів пустелі» були горда свідомість честі і свободи, войовничий і хижацький характер, сильна чуттєва збудливість і повна